

NR 7 | 2024

RAPPORT

DET DOLDA POLITISKA SPELET

Om hur otillräcklig lagstiftning möjliggör
för anonyma bidrag till
politiska påverkanskampanjer

EMMA FASTESSON LINDGREN

tankesmedjan
TIDEN

Emma Fastesson Lindgren har en kandidatexamen i Business and Economics från Handelshögskolan i Stockholm och en masterexamen i Public Diplomacy and Global Communications från University College London. Hon har tidigare varit förbundsordförande för S-studenter och kommer från Malmö. Rapporten ingår i projektet *Rättvis partifinansiering och samhällspåverkan*. Projektet består av fyra rapporter för att öka insynen i Sveriges demokratiska system.

Tidigare publicerade rapporter:

Sverigedemokraterna och Moderaternas dolda partiskatt på folket

ISBN: 978-91-89117-69-3

© Tankesmedjan Tiden 2024

Författare: Emma Fastesson Lindgren

Foto: Istockphoto

Grafisk form: Johan Resele

DET DOLDA POLITISKA SPELET

Om hur otillräcklig lagstiftning möjliggör
för anonyma bidrag till
politiska påverkanskampanjer

EMMA FASTESSON LINDGREN

INNEHÅLL

Sammanfattning	7
Inledning	9
Sverigedemokraternas stiftelse är beroende av anonyma donationer	12
Svenskt Näringslivs öppna och dolda politiska påverkansarbete har stor påverkan	16
Exempel på stiftelser och föreningar som får eller erbjuder anonyma bidrag	27
Personliga kontakter, lobbyister och den bristande insynen	32
Reformer	34
Referenser	36

SAMMANFATTNING

Otillräcklig lagstiftning och ovilliga politiker har skapat ett system där det i dag är möjligt att anonymt stötta partier genom opinionsbildning via föreningar och stiftelser. Detta trots att det är förbjudet att anonymt ge stora finansiella bidrag till politiska partier.

Denna rapport går genom årsredovisningar och dokument för stiftelser och föreningar med starka kopplingar till Sverigedemokraterna (SD) och Moderaterna (M), Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism och Stiftelsen Fritt Näringsliv.

I korthet får Fritt Näringsliv sina pengar från Svenskt Näringsliv medan Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism tar emot anonyma donationer. I Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism styrelse sitter riksdagsledamoten Mattias Karlsson (SD) och en tjänsteman från samma parti. Sverigedemokraterna har också betalat flera av stiftelsens större utgifter.

Fritt Näringsliv och Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism berättar inte vilka de ger pengar till. Rapporten kan dock visa att Fritt Näringsliv har betalat ut över 46 miljoner kronor till externa projekt sedan 2010. Det går inte att spåra vilka majoriteten av dessa mottagare är. Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism har inte samma starka ekonomi men problematiken är densamma.

Organisationerna ovan är inte ensamma när det kommer till att verka i det fördolda för att påverka svensk politik. Denna rapport visar också hur organisationer så som Skattebetalarnas förening och Kommissionen för skattenytta använder sig av kryphål i lagstiftningen för att få eller delge anonyma bidrag till politisk opinionsbildning. Avsnittet sammanfattar även hur Hans och Barbara Bergströms amerikanska stiftelse finansierar journalister och vinklade granskare för att påverka anmänhetens uppfattning av vinstdrivande friskolor i Sverige.

Rapporten påtalar också de brister som finns när det kommer till lobbyverksamhet i Sverige. I Bryssel måste alla lobbyister vara registrerade och i USA måste de vara öppna med vilka organisationer de representerar samt hur mycket de

får betalt. Lobbyismen i Sverige är oreglerad. Hemlighetsmakeriet ökar risken för korruption och urholkar förtroendet för demokratin.

Sveriges demokrati är stark men även 2024 finns det kryphål i lagstiftningen som försvagar demokratin. Vi får en svagare demokrati när medborgarna inte har möjlighet att ta del av vilka intressen och agendor som ligger bakom påverkanskampanjer och politiska förslag.

För att komma till rätta med dessa problem föreslår denna rapport:

Stiftelser

- Krav på insyn i stiftelser som ägnar sig åt opinionsbildning eller stöd till politiska partier eller andra opinionsbildande entiteter, samt tydlig redovisning av bidrag till sådana verksamheter.
- Beskattning av stiftelsers utbetalningar till opinionsbildande verksamhet, med syfte att bekosta nödvändig myndighetsutövning och kontroll (eventuellt helt ny myndighet, se nedan).
- Ta bort skatteundantaget för stiftelser som använder sina inkomster i politiskt syfte.
- Krav på Länsstyrelserna att publicera stiftelsernas årsredovisningar på sin webbplats digitalt sökbara, samt redovisa balansomslutning, utbetalningar, mottagare.

Lobbyism

- Införa ett lobbyregister och redovisningsplikt för kontakter med lobbyister.
- Inför krav på öppna klientlistor för PR-byråer och lobbyföretag. Alla klienter som byråerna har ska redovisas öppet.
- Striktare karens- och övergångsregler för de som går mellan politiken och näringsliv, särskilt sådant som är offentligt finansierat som skol- och vård-företag.
- Öppen redovisning av övergångar mellan politiken, näringslivet eller bransch-organisationer.

Myndighet

- En ny myndighet, *Myndigheten för transparent partifinansiering och samhällspåverkan*, tar över och samlar vissa uppgifter från Kammarkollegiet och Länsstyrelserna, redovisar stiftelsers opinionsbildning, håller lobbyregister m.m.

INLEDNING

Inför valet till Europaparlamentet 2024 avslöjades det att ryska intressen gett pengar till politiker från Tyskland, Frankrike, Polen, Nederländerna och Ungern för att sprida rysk propaganda.¹ Detta är tyvärr inte det enda närliggande exemplet på hur intressen försöker påverka politiken genom betalningar och kontakter. Med ett krig i vårt närområde, Natointräde och en stor lukrativ välfärdsstat är Sveriges politiska utveckling av intresse för aktörer både utanför och inom landets gränser.

I Sverige har den politiska påverkansindustrin växt de senaste decennierna och haft inflytande över partiets politik.² Så sent som 2020 avslöjades det att lobbybyrån Nordic Public Affairs i det fördolda hade djupgående kontakter med Liberalerna om deras politik.³

Som politiskt parti och politiker är man en måltavla för potentiell påverkan. Och att bli påverkad och kunna påverka är inget märkligt i en demokrati, det är en förutsättning. I en stark och självsäker demokrati sker detta öppet. Dessvärre gömmer sig flera politiska aktörer bakom anonymitet. Detta gäller både partier som Sverigedemokraterna som använder sig av anonyma sociala mediakonton för sätta bilden, men också företag som anlitar lobbyister och ex-politiker för att bakom stängda dörrar förändra svensk lagstiftning.

Svenska företag gav tidigare stora donationer till högerpartierna. Vissa fackförbund stöttar Socialdemokraterna sedan gammalt. Märk väl att denna information är fritt tillgänglig via partiet och fackförbundens hemsidor.

---

1 Omni. Fyrk, Johan. Högerpolitiker i Europa får ryska pengar via nyhetssajt. *Omni*. <https://omni.se/t/voice-of-europe-harvan/1cc6b135-bc88-4df6-9068-b7b7498eaa35> (Hämtad: 2024-08-06)

2 Sundling, Johan. Fjärde statsmakten växer - här är politikerna som blivit PR-konsulter. *Dagens Samhälle*. 2022-03-23. <https://www.dagenssamhalle.se/styrning-och-beslut/demokrati/fjarde-statsmakten-vaxer-har-ar-politikerna-som-bli-vit-pr-konsulter/>

3 Reuterskiöld, Annie. Så tog lobbyister makten över Liberalernas agenda. *SvD*. 2020-05-06. <https://www.svd.se/a/awxEp2/sa-tog-lobbyister-makten-over-liberalernas-agenda> (Hämtad 2024-08-07)

Men för endast några år sedan var det tillåtet med anonyma donationer till svenska partier. Detta möjliggjorde att personer, företag och organisationer kunde donera stora summor pengar till politiska partier i hemlighet. Problemet med hemliga partidonationer är att dolda agendor och intressen får möjlighet att styra politiken. 2014 samt 2018 skärptes därför lagen om partiernas finansiering. I dag måste alla partier rapportera in sina intäkter till Kammarkollegiet och stora anonyma bidrag är förbjudna.

Flera partier har dock utvecklat olika strategier för att runda lagstiftningen. Kalla Fakta publicerade 2022 programmet *Partiernas hemliga pengar* och visade på hur flera partier försökte runda lagstiftningen. Exempelvis sa den dåvarande moderata partisekreteraren, nuvarande justiteminister, Gunnar Strömmer så här i programmet:

”Sen finns det en möjlighet att ge, man kan säga att vara med och delfinansiera med 350 000 kanske till en verksamhet som inte är knuten till oss på det sättet men som gör väldigt stor nytta för oss.”⁴

Vilka organisationer som menas går Strömmer inte in på. Men det är uppenbart att andra organisationsformer används för att anonyma donationer ska kunna användas och göra ”nytta” för det moderata partiet. Två organisationsformer med stor anonymitet och diskretion är stiftelser och föreningar.

I dag är det möjligt att ge anonyma bidrag till stiftelser och föreningar. Organisationerna kan därefter ge vidare bidrag till partier utan att ursprunget delges. Detta är ett upplägg som högerextrema Alternativ för Sverige har använt sig av.⁵

Utöver finns det stiftelser och föreningar som arbetar med att påverka politik samt finansierar opinionsbildning och utbildning av politiker. Dessa behöver inte heller redovisa sina bidragsgivare eller vilka organisationer samt personer de finansierar. Personer med stora politiska plattformar kan med nuvarande lagstiftning hävda att de inte har några intressekonflikter samtidigt som de får anonyma donationer med en baktanke.

Denna rapport gör en djupdykning i organisationer med starka kopplingar till de två största högerpartierna, Sverigedemokraterna och Moderaterna, som

arbetar aktivt med politisk påverkansarbete. Rapporten sammanfattar också Sveriges otillräckliga lagstiftning gällande lobbyverksamhet.

---

4 Kalla fakta. Partiernas hemliga pengar (TV-program). Stockholm: TV4, 2022. <https://www.tv4.se/artikel/624TJ2ZkFGPLY-a0pgwMeDl/haer-ger-m-s-partisekreterare-tips-pa-hur-givaren-kan-kringga-lagen>

5 Fyrk, Johan. Experter varnade - nu får högerextrema anonyma bidrag. *Dagens Nyheter*. 2022-08-24. <https://www.dn.se/sverige/expert-ernade-nu-far-hogerextrema-anonyma-bidrag/> (Hämtad: 2024-08-06)

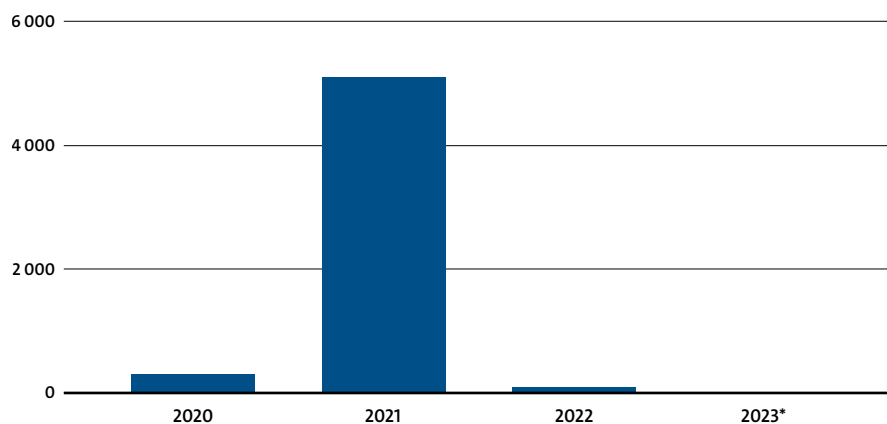
Syftet med denna rapport är att belysa de brister som finns i Sveriges demokratiska system när det kommer till finansiering och politisk opinionsbildning. Den avslutande delen innehåller reformförslag.

SVERIGEDEMOKRATERNAS STIFTELSE ÄR BEROENDE AV ANONYMA DONATIONER

2020 startades Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism av Mattias Karlsson (ordförande), Andreas E. Palmlov och Arvid Hallén. Mattias Karlsson är riksdagsledamot för Sverigedemokraterna och ses som partiets chefsideolog. Andreas E. Palmlov är tidigare politisk sekreterare till Mattias Karlsson och arbetar nu heltid med Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. Arvid Hallén är programansvarig och tidigare ordförande för studentorganisationen Heimdal.

Stiftelsen ska stärka främjandet av en konservativ samhällsutveckling. I sitt uppdrag skriver de att verksamheten är beroende av "privata, anonyma bidrag" och att pengarna bland annat ska användas för att stärka ekonomin i och därmed de organisatoriska tillgångarna i konservativa organisationer.⁶

Insamling till Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism (tkr)

*Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism årsredovisning för 2023 har ännu inte inkomit till Länsstyrelsen"

⁶ Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. "Uppdrag Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism". I *Till Länsstyrelsen i Stockholms län*. Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. 2020.

Insamlingsstiftelsen har samlat in miljoner i anonyma bidrag

Första året 2020 samlade Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism in 331 341 kronor, 5 105 197 kronor samlades in 2021 och 2022 är det oklart hur mycket de samlade in men de har intäkter om 154 895 kronor. Årsredovisningen för 2023 har ännu⁷ inte kommit in till Länsstyrelsen trots att deadline var den 30 juni.

Stiftelser lämnar in sina dokument till Länsstyrelsen där de är verksamma. För att få tillgång till informationen krävs kontakt med myndigheten. Antingen får man ut årsredovisningen via mail men om många dokument efterfrågas krävs ett besök på myndighetskontoret för att kunna ta del av informationen kostnadsfritt. Vid bägge alternativen är dokumenten ej sökbara.

Via Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism årsredovisningar går det inte att se vilka som har donerat till organisationen. Mattias Karlsson berättade 2021 för Dagens industri att flertalet välrenommerade entreprenörer låg bakom donationerna.⁸

Att bidragsgivarna hemlighålls har ifrågasatts av experter i och med stiftelsens djupa koppling till Sverigedemokraterna och att partiet kan ses ha ett bestämmande inflytande över organisationen. Samma experter menar att detta kan vara en strategi för att undkomma lagstiftningen om att partier inte får ta emot anonyma bidrag. Mattias Karlsson säger själv att insamlingsstiftelsen inte omfattas i lagstiftningen som den ser ut i dag.⁹ Kammarkollegiet utrede partiets och insamlingsstiftelsens relation och fann att utifrån rådande lagstiftning och förarbeten kan redovisningskyldighet krävas.¹⁰

Stiftelsens verksamhet är inte korrekt redovisad

Insamlingsstiftelsens största verksamhet är tankesmedjan Oikos som inkluderar samma personer som är verksamma i Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. Under stiftelsens korta historia från 2020–2022 har ett antal konferenser genomförts, pengar har distribuerats till Konservativa förbundet som är en

---

7 Skrivet 2024-08-29.

8 Björkman, Fredrik. SD-toppens tankesmedja smygstartar – får bidrag från näringslivet: "Välrenommerade entreprenörer". *Dagens industri*. 2023-03-18. <https://www.di.se/nyheter/sd-toppens-tankesmedja-smygstartar-far-bidrag-fran-naringslivet-valrenommerade-entreprenorer/> (Hämtad 2024-08-07).

9 Kalla fakta. Avslöjar: SD-toppens stiftelse tog emot miljoner i hemliga bidrag. *TV4*. 2022-10-05. <https://www.tv4.se/artikel/36q921Gi05AS2NIZ0EwuQh/avsloelar-sd-toppens-stiftelse-tog-emot-miljoner-i-hemliga-bidrag> (Hämtad: 2024-08-07).

10 Larsson, Gunnar. Hammar, Elisabeth. Ärende om intäktsredovisning enligt lagen (2018:90) insyn i finansiering av partier. *Kammarkollegiet*. 2023.

studentorganisation med starka kopplingar till Sverigedemokraterna. Ett antal böcker, poddavsnitt och rapporter har publicerats.^{11 12}

2023 års verksamhet är ännu oklar då deras årsredovisning inte går att tillgå. Utifrån deras hemsida går det att utläsa att de 2023 lanserade en utbildning för unga konservativa skribenter. Våren 2024 lanserade de en liknande utbildning för unga digitala kreatörer. På utbildningen medverkar den tidigare Timbro-
vd:n Marcus Uvell och Philip Syrén från Skattebetalarnas förening.¹³

Under samma period publicerades en rapport med syfte att smutskasta vänsterpartier och sammankoppla dem med antisemitisk verksamhet. Vem som skrivit rapporten står inte utskrivet i dokumentet.¹⁴ Under rapportsläppets presenterades Rebecca Weidmo Uvell som författaren.¹⁵ Detta är ännu ett exempel på hur anonyma donationer till organisationer, med stark partikoppling, används för att påverka politik och bilden av andra partier.

Sverigedemokraternas bestämmande inflytande över stiftelsen

2023 avslöjade Kalla Fakta att Sverigedemokraterna stått för många av stiftelsens kostnader. Det handlade bland annat om resor, kontor och bredband. I riksdagen har Sverigedemokraterna låtit stiftelsen låna möteslokaler.¹⁶ Det är uppenbart att partiet och insamlingsstiftelsen är sammankopplade.

---

11 Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. *Årsredovisning för Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism 802481-4512 - Räkenskapsåret 2021*. Stockholm: Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism, 2022.

12 Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. *Årsredovisning för Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism 802481-4512 - Räkenskapsåret 2022*. Stockholm: Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism, 2023.

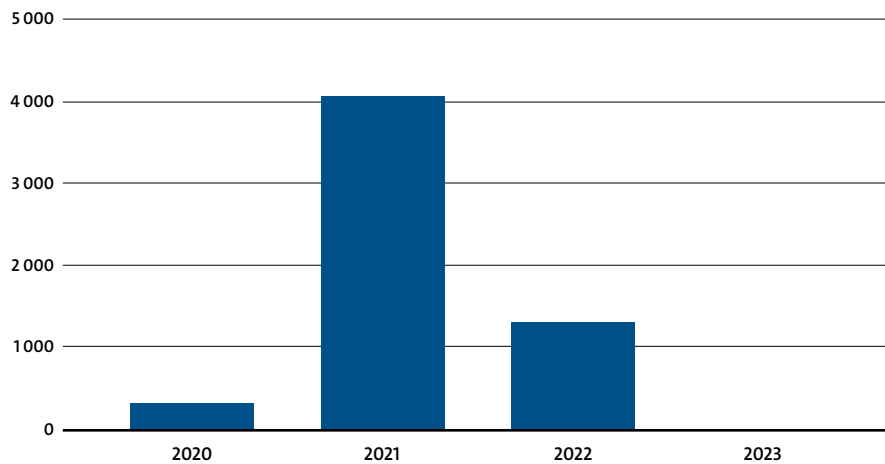
13 Oikos. *Välkommen till Illustra*. 2024. <https://www.oikos.se/17/157/illustra/> (Hämtad: 2024-08-15).

14 Oikos. *Rapportsläpp 20 mars*. 2024-03-13. <https://www.oikos.se/17/158/rapportslapp-20-mars/> (Hämtad: 2024-08-07)

15 Tankesmedjan Oikos. Samtal kring den svenska vänsterns antisemitism och stöd till extremister i Mellanöstern. *Youtube*. 2024. <https://www.youtube.com/watch?v=UCjXVOH5LkE&t=1673s> (Hämtad: 2024-09-01)

16 Kalla fakta. SD betalar stiftelse bakom högerradikalt manifest – i hemlighet. *TV4*. 2023-03-28. <https://www.tv4.se/artikel/3qy58iyPBnYKUz0bstKgpg/sd-betalar-stiftelse-bakom-hoegerradikalt-manifest-i-hemlighet> (Hämtad: 2024-08-07)

Balansomslutning för Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism (tkr)

Jämfört med Svenskt Näringslivs stiftelse Fritt Näringsliv (mer om dem i nästa avsnitt) är Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism många år yngre och saknar en stabil finansiär. Under deras fyra aktiva år har de byggt upp en infrastruktur med ambition att växa och påverka. Deras koppling till Sverigedemokraterna är i dag fullt tillåten under rådande lagstiftning. Framåt kommer de att kunna ta in stora anonyma bidrag och fortsätta att påverka politiken till fördel för moderpartiet.

Sverigedemokraterna är inte ett traditionellt parti med koppling till någon av arbetsmarknadens parter. För äldre partier är relationen med antingen fackförbunden eller Svenskt Näringsliv starkare. Nästa avsnitt sammanfattar hur Svenskt Näringsliv arbetar för att stärka, utbilda och finansiera de traditionella högerpartiernas utveckling opinionsbildning.

SVENSKT NÄRINGSLIVS ÖPPNA OCH DOLDA POLITISKA PÅVERKANSARBETE HAR STORT INFLYTANDE

Svenskt Näringsliv, och dess föregångare Industriförbundet och SAF, har starka kopplingar till de borgerliga partierna. Några nuvarande exempel är Svenskt Näringslivs vice vd Karin Johansson som var statssekreterare för den kristdemokratiska partiledaren Göran Hägglund. Den dåvarande moderate statsministern Fredrik Reinfeldt sitter i dag i Svenskt Näringslivs styrelse. En av Ulf Kristerssons statssekreterare är Johan Jakobsson som tidigare var kommunikationschef på Svenskt Näringsliv samt partisekreterare för Liberalerna. Urban Bäckström var vd för Svenskt Näringsliv mellan 2005–2014, dessförinnan var han chefsekonom för Moderaterna i två omgångar och statssekreterare på finansdepartementet under Bildtregeringen.

Utöver personkopplingarna har näringslivet också stöttat högerpartierna finansiellt. I början av 1900-talet skrämde den växande arbetarrörelsen det svenska näringslivet. Idéer om planhushållning och nationalisering av bolag var en fasa som näringslivet ville stoppa. Därför startade de olika organisationer med uppdrag att stötta icke-socialistiska idéer och partier. I dag fungerar uppdraget annorlunda men på liknande vis.¹⁷

Näringslivet på 2000-talet använder sig av olika former av stiftelseuppdrag för att stötta partier som driver deras frågor. Detta avsnitt beskriver hur Svenskt Näringsliv arbetar med öppen och dold politisk opinionsbildning. Det är värt att påpeka att mycket av verksamheten är gömd vilket kan medföra att detta avsnitt missar delar av näringslivets påverkansarbete.

---

¹⁷ Westerberg, Rikard. *Socialists at the gate – Swedish business and the defense of free enterprise, 1950–1985*. Diss., Handelshögskolan i Stockholm. 2020.

Svenskt Näringslivs öppna verksamheter

Svenskt Näringslivs senaste publicerade årsredovisning är från 2023. De beskriver hur de påverkar lokala politiker, riksdagsledmöter och regeringen. Bland annat återlanserade de Sällskapet Politik & Näringsliv som arrangerar aktiviteter i och utanför riksdagen för att ha kunskapsutbyte mellan politik och näringsliv.

2022 lanserade Svenskt Näringsliv *Tidningen Näringslivet*. Projektet anser de har varit en stor framgång eftersom tidningen har blivit citerad i traditionell media och upplevs som en seriös nyhetskälla. På sociala medier har Svenskt Näringsliv arbetat aktivt för att belysa elsystemets utmaningar. Utöver det hade deras webbplats [Ekonomifakta.se](http://ekonomifakta.se) cirka 4,5 miljoner besök under 2023.

Svenskt Näringsliv har en omfattande ungdomsverksamhet. De tar fram skolmaterial och genomför skolturnéer där de bland annat sprider Ekonomifaktas varumärke. Sedan 2019 har Svenskt Näringsliv bedrivit ett ledarskapsprogram, fTalang, för att identifiera, coacha och utveckla framtidens opinionsbildande ledare i samhället och näringslivet.¹⁸

Verksamheten som beskrivs ovan är offentlig. Organisationen har även under de senaste decennierna gett hundratals miljoner till Stiftelsen Fritt Näringsliv som bedriver verksamhet och distribuerar vidare pengar till dolda projekt.

Stiftelsen Fritt Näringsliv finansierar det som Svenskt Näringsliv gillar men inte vill ansvara för

Innan Stiftelsen Fritt Näringsliv fanns Näringslivets fond. Denne grundades 1940 och bedrev liknande verksamhet som Stiftelsen Fritt Näringsliv gör i dag. När fonden grundades ansåg de ledande personerna att dåvarande SAF och Industriförbundet inte bör ingå i propagandaaktiviteter. Detta eftersom det skulle skada de två organisationernas trovärdighet som remissinstanser. Gustaf Söderlund var av denna åsikt och var ordförande för SAF samt Näringslivets fond under 40-talet.¹⁹

2003 läggs Näringslivets fond ner och dess förmögenhet om 19,5 miljoner kronor tillförs en ny stiftelse: Stiftelsen Fritt Näringsliv. Den nya stiftelsen får dessutom en engångssumma om 300 miljoner kronor av Svenskt Näringsliv. Fritt Näringslivs styrelse ska ha minst fem ledamöter och högst sju. Tre av dessa utses av Svenskt Näringsliv varav en ska vara ordförande. De andra ledamöterna utses

¹⁸ Svenskt Näringsliv. *Årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2023-01-01 - 2023-12-31*. Stockholm: Svenskt Näringsliv. https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/72skyn_arsredovisning_2023_webbpdf_1215346.html/Arsredovisning_2023_webb.pdf (Hämtad 2024-08-05)

¹⁹ Westerberg, Rikard. *Socialists at the gate – Swedish business and the defense of free enterprise, 1950–1985*. Diss., Handels-högskolan i Stockholm. 2020.

av styrelsen själv.²⁰ Fritt Näringslivs största verksamhet är tankesmedjan Timbro. Vd för stiftelsen är också vd för Timbro.

Över åren har flera kända högerprofiler suttit i Fritt Näringslivs styrelse.

- 2003 är Göran Tunhammar ordförande och de andra ledamöterna från Svenskt Näringsliv är Lars Johansson och Jens Spendrup. De utser bland annat Birgitta Ed (nuvarande statsministerns fru) till ledamot.²¹
- 2004 satt Peje Emilsson i styrelsen och 2006 utser Svenskt Näringsliv Janerik Larsson till ledamot.^{22 23}
- Marcus Uvell, känd för att ha fått Sverigedemokraterna att gilla vinster i välfärden, var vd för Fritt Näringsliv 2010–2014.
- 2020 utses Johan Jakobsson (nuvarande statsministerns statssekreterare) till styrelseledamot av Svenskt Näringsliv.²⁴
- Nuvarande ledning för Timbro är Ulf Kristerssons tidigare statssekreterare, PM Nilsson samt stabschef Alexandra Ivanov Hökmark.

I nuvarande regering är det många med koppling till Fritt Näringsliv. Några exempel är:

- Statsminister Ulf Kristersson var Timbros marknadschef under 90-talet.
- Justitieminister Gunnar Strömmer har arbetat som projektledare.
- Statssekreterare Karin Svanborg-Sjövall var vd mellan 2014–2020.
- Presschef Siri Steijer var programchef mellan 2016–2019.

I 2024 års styrelse ingår Anders Kempe (ordförande), Marie Söderqvist, Anna-Lena Bohm, Karin Johansson och Maria Rankka.²⁵

Stiftelsens syfte är att i egen regi, genom dotterbolag eller i samverkan med andra, bedriva idéutveckling och opinionsbildning kring marknadsekonomi, fri företagsamhet och hög tillväxt. Stiftelsen får också anslå medel till nystartade verksamheter eller verksamheter under uppstart under förutsättning att verksamheten i fråga har en inriktning som instämmer med stiftelsens syfte.²⁶

Hur Fritt Näringsliv därefter väljer att arbeta går att delvis utläsa i dokument som har lämnats in till Länsstyrelsen i Stockholm. Årsredovisningar från 2010

20 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Stiftelseförordnande*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2003.

21 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Protokoll 1 / 2003*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2003.

22 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Utdrag från Styrelsesammanträde den 3 juni 2004*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2004.

23 Svenskt Näringsliv. *Styrelsen för Stiftelsen Fritt Näringsliv*. Stockholm: Svenskt Näringsliv, 2006.

24 Svenskt Näringsliv. *Styrelsen för Stiftelsen Fritt Näringsliv*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2004-03-26.

25 Stiftelsen Fritt Näringsliv. Styrelsen. 2024. <https://frittnaringsliv.se/styrelsen/> (Hämtad 2024-03-12).

26 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Stiftelseförordnande*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2003.

finns att tillgå, utöver det beskrivs åren 2007 till 2009 kortfattat. 2007 hade stiftelsen 16 anställda, 2023 är samma siffra 32.^{27 28}

Stiftelsen Fritt Näringslivs synliga verksamhet

Den största verksamheten för Stiftelsen Fritt Näringsliv är tankesmedjan Timbro. Om man går in på deras webbplats redovisar de också sin inblandning i tankesmedjan Frivärld. Om man däremot besöker Stiftelsens kontor finns det fler organisationer som arbetar på kontoret: Svenska Nyhetsbyrån och Näringslivets Mediainstitut.

Näringslivets Mediainstitut (NMI) granskar journalister och deras rapportering. Deras roll är att göra det svårare för människor att tro på negativa granskningar om olika företag som bland annat finansierar mediainstitutet. Tidigare låg denna verksamhet direkt under Fritt Näringsliv, numera styrs verksamheten av vd:n och är beroende av donationer från andra organisationer (mer om detta i stycke 4).²⁹ I styrelsen för organisationens ägarbolag, Svensk mediagranskning AB, sitter även Göran Thorstensson som äger hus med statsministers fru och arbetar på lobbybyrån Nordic Public Affairs.

Sensommaren 2024 meddelade Svt:s klimatreporter Erika Bjerström att hon lämnar uppdraget. En av anledningarna var NMI:s publiceringar om henne och hennes journalistik. Publiceringarna är delvis personpånäpp. Andra journalister har reagerat på nyheten och berättat om hur de har blivit uthängda av NMI.³⁰

Svenska Nyhetsbyrån producerar ledare med borgerlig inriktning. De förmedlar texter till dryga trettio dagstidningar samt bedriver utbildningsverksamhet för blivande ledar-, kultur- och frilansskribenter.³¹

I januari 2024 lanserades en ny verksamhet, Timbros miljöinstitut. Timbros vd anser att högern har förlorat den politiska striden om klimatet.³² Det nya institutet ska därför ta fram reformer för att fylla det högra gapet på marknaden. Granskningar från 2024 har visat att Timbro tog emot pengar under 1990-talet

27 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2010-01-01 - 2010-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2010-05-03.

28 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2023 - 31 december 2023*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2024-03-12.

29 Nesser, Johannes. Mats Olin tar över Näringslivets mediainstitut. *Journalisten*. 2021-01-28. <https://www.journalisten.se/nyheter/mats-olin-tar-over-naringslivets-mediainstitut/> (Hämtad 2024-03-19).

30 Nesser, Johannes. SVT-klubben: NMI har blivit ett arbetsmiljöproblem. *Journalisten*. 2024-08-26. <https://www.journalisten.se/nyheter/svt-klubben-nmi-har-blivit-ett-arbetsmiljoproblem/>. (Hämtad: 2024-09-01)

31 Svenska Nyhetsbyrån. *Om oss*. Svenska Nyhetsbyrån. <https://www.snb.se/om-oss/> (Hämtad 2024-03-12).

32 Alskog, Johanna. Timbro ska satsa på miljö och klimat – igen. *Altinget*. 2024-01-31. https://www.altinget.se/nyttomnamn/timbro-ska-satsa-paa-miljo-och-klimat-igen (Hämtad 2024-03-12).

från Atlas, en amerikansk tankesmedja med kopplingar till oljeindustrin. Under denna tid började tankesmedjan producera klimatfientliga texter med rubriker så som ”skyll inte på vädret”. Att Timbro tog emot dessa pengar var inget som de var eller är publika med.³³ Detta är ett exempel på hur näringslivsintressen anonymt kan köpa sig politiska kontakter och inflytande i Sverige.

Stiftelsen Fritt Näringsliv - högerpartiernas skola och vardagsrum

Utöver sin opinionsbildande verksamhet har Fritt Näringsliv också utbildningsprogram. Genom Timbro genomför de varje år Stureakademin där unga politiskt intresserade individer får lära sig mer om ideologi, politiskt hantverk och opinionsbildning. I slutet av resan besöker utbildningsgruppen Washington DC. Fritt Näringsliv anordnar också en digital akademi där nya profiler rekryteras. Många i dag tongivande högerpolitiker har gått utbildningen.

Stiftelsen är i sig också en samlingsplats för den breda högern. De arrangerar seminarier och samkvämskvällar som är välbesökta av de gamla Allianspartierna och dess ungdomsförbund. När Sverige blev medlem i Nato arrangerade Fritt Näringsliv ett firande i deras lokaler för Moderata ungdomsförbundet, Liberala ungdomsförbundet och Kristdemokratisk ungdom.

Utöver har Dagens ETC rapporterat om *Onsdagsmötena* där höga företrädare från regeringen, politiken, näringslivet och lobbybyråer samlas för ickeregisterade möten.³⁴ Dessa möten verkar ha pågått under flera år och legat på olika dagar. I Fritt Näringslivs årsredovisning för 2011 beskrivs det att *Fredagsmötena* “[...] har blivit ett viktigt och uppskattat inslag i verksamheten, genom att samla politiker och opinionsbildare i vår sfär för regelbundna avstämningar och diskussioner stärker vi sammanhållningen i den breda borgerligheten.”³⁵

En gång om året samlar Fritt Näringsliv den breda borgerligheten på Stiftelsekonferens. Tillställningen besöks av politiker, näringslivet och opinionsbildare för att ta del av föreläsningar och socialisera. Under 2023 års konferens i München berättade finansminister Elisabeth Svantesson om regeringens viktigaste reformer och på ett annat pass frågades Muharrem Demirok ut om Centerpartiets roll i svensk politik.³⁶ 2024 års konferens sker i Köpenhamn i början av

33 Söderin, Egil. Borgström, Anton. Lindsten, Jan. Så köpte oljejätten Exxon inflytande över Moderaternas miljöpolitik. *Dagens ETC*. 2024-06-04. <https://www.etc.se/story/saa-koepte-oljejaetten-exxon-inflytande-oever-moderaternas-miljoepolitik> (Hämtad 2024-08-06).

34 Karlsson, Max V- Söderin, Egil. 304 maktavare inbjudna till Onsdagsmötet – Här är hela listan. *Dagens ETC*. 2023-05-17. <https://www.etc.se/inrikes/304-makthavare-inbjudna-till-onsdagsmoetet-haer-aer-hela-listan> (Hämtad 2024-03-12).

35 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2011-01-01 - 2011-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2012-05-09.

36 Stiftelsekonferensen. *Stiftelsekonferensen 2023 Laptops & lederhosen 22-24/11*. 2023. <https://laptopsandlederhosen.confetti.events//> (Hämtad 2024-03-12).

november. Justitieminister Gunnar Strömmer och Carl Bildt är redan bekräftade talare.³⁷

Stiftelsen Fritt Näringslivs dolda verksamhet

Det finns verksamheter som har suttit i Svenskt Näringslivs och Fritt Näringslivs lokaler som de inte pratar högt om. Näringslivets Mediaservice (NMS) var en verksamhet med fokus på att piska upp stämningar mot rödgröna politiker

och bygga upp sidoverksamheter utan tydlig avsändare (Jobbfakta, Skattefakta, Välfärdsfakta, Energiupproret). Personer som arbetade för NMS var inte öppna med det.³⁸ Verksamheten nämns första gången i Fritt Näringslivs årsredovisning för 2012:

”På senare tid har Stiftelsen startat nya verksamheter i egen regi: tanke-smedjan Frivärld, Näringslivets Mediaservice (ett samarbete med Svenskt Näringsliv) samt internationell omvärldsbevakning.[...].”³⁹

Som rekryteringsverktyg drev NMS Timbros Digitala Akademi. Deltagare som visade potential anställdes. Medarbetarna var mycket aktiva på Twitter/X och blev, och är i dag, tongivande högerprofiler. På medarbetarnas sociala media-konton stod det inte vem deras arbetsgivare var.⁴⁰

NMS verkade också som indirekt finansiär av högerens ungdomsförbund. Ordförande för Liberala Studenter var anställd hos NMS och tilläts jobba med studentorganisationen under arbetstid.⁴¹ Liberala Studenter är ett nätverk inom Liberala ungdomsförbundet.

När verksamheten gick över gränsen tog ingen i ledande befattning ansvar, varken på Fritt Näringsliv eller Svenskt Näringsliv.⁴² Till skillnad från andra av Fritt Näringsliv projekt står det uttryckligen i årsredovisningen att detta är ”ett samarbete med Svenskt Näringsliv.”⁴³ Att Svenskt Näringsliv valde att frånsäga

37 Stiftelsekonferensen. *Stiftelsekonferensen 2024*. 2024. <https://stiftelsekonferensen2024.confetti.events/> (Hämtad 2024-08-06).

38 Karlsson, Max V. Det här är näringslivets hemliga kampanj – hetsar mot MP och regeringen. *Dagens ETC*. 2022-02-11. <https://www.etc.se/inrikes/det-haer-aer-naeringslivets-hemliga-kampanj-hetsar-mot-mp-och-regeringen> (Hämtad 2024-03-19).

39 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2012-01-01 - 2012-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2013-04-25.

40 Karlsson, Max V. Källor inifrån: Så jobbar näringslivets hemliga lobbygrupp. *Dagens ETC*. 2023-08-09. <https://www.etc.se/ekonomi/kaellor-inifraan-saa-jobbar-naeringslivets-hemliga-lobbygrupp> (Hämtad 2024-03-12).

41 Karlsson, Max V. Källor inifrån: Så jobbar näringslivets hemliga lobbygrupp. *Dagens ETC*. 2023-08-09. <https://www.etc.se/ekonomi/kaellor-inifraan-saa-jobbar-naeringslivets-hemliga-lobbygrupp> (Hämtad 2024-03-12).

42 Karlsson, Max V. Timbro efter avslöjandet: ”Ingen spionverksamhet”. *Dagens ETC*. 2023-08-09. <https://www.etc.se/ekonomi/timbro-efter-avslojandet-ingen-spionverksamhet> (Hämtad 2024-03-12).

43 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2012-01-01 - 2012-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2013-04-25.

sig ansvar för verksamheten är anmärkningsvärt och oansvarigt för en av parterna på svensk arbetsmarknad.

Under 2023 blottades verksamheten av Dagens ETC och kritiserades brett över hela det politiska spektret.⁴⁴ Borgerliga ledarskribenter beskrev verksamheten som något negativt i UNT⁴⁵ och på Dagens Nyheter⁴⁶. Enligt ledarskribenterna förgiftade NMS det politiska samtalet. 2024 valde den nya Timbroledningen att avsluta verksamheten.

NMS är dessvärre inte den enda verksamheten som Fritt Näringsliv finansierar i det fördolda. Tankesmedjan Synaps grundades 2023 av Gustaf Drougge, tidigare kanslichefen för Moderaterna i Region Stockholm. På sin webbplats beskriver tankesmedjan sig som ”en ny framtidsoptimistisk partipolitiskt obunden tankesmedja om sjukvård med ett medborgar- och marknadsliberalt perspektiv.” På ren svenska arbetar de för att försvara vinsterna i sjukvården. Några klick in på tankesmedjans hemsida står det att de är finansierade av Stiftelsen Fritt Näringsliv⁴⁷, vilket det inte gör på stiftelsens webbplats⁴⁸.

Det finns också verksamheter som inte skriver ut sina finansörer, men där Fritt Näringslivs närvaro är tydlig. Ett exempel är folkhälsotankesmedjan EPHI. Tankesmedjan grundades av den tidigare moderata europaparlamentarikern och nuvarande oppositionsborgarrådet i Stockholm Christofer Fjellner. I dag drivs tankesmedjan av Marie Söderqvist som är ledamot i Stiftelsen Fritt Näringslivs styrelse.

Marie Söderqvist är också producent för EPHI och debattören Henrik Jönssons talkshow 100%. Talkshowen är välproducerad och deras första gäst var statsminister Ulf Kristersson. Efter att Magdalena Andersson ifrågasatte finansieringen av Henrik Jönssons talkshow i Dagens Nyheter skickade EPHI ut ett nyhetsbrev där de medgav att de var finansierade av Stiftelsen Fritt Näringsliv.⁴⁹

Att ge pengar till nystartade verksamheter är ett av Fritt Näringslivs uppdrag. Sammanlagt sedan 2010 har de delat ut över 46 miljoner kronor till olika

---

44 Karlsson, Max V. Källor inifrån: Så jobbar näringslivets hemliga lobbygrupp. *Dagens ETC*. 2023-08-09. <https://www.etc.se/ekonomi/kaellor-inifraan-saa-jobbar-naeringslivets-hemliga-lobbygrupp> (Hämtad 2024-03-12).

45 Sjöberg, Hannes. Skamligt att näringslivet finansierar en trollfabrik. *Uppsala Nya Tidning*. 2023-07-17. <https://unt.se/ledare/kronika/artikel/skamligt-att-naringslivet-finansierar-en-trollfabrik/lwx6qx1j> (Hämtad 2024-03-12).

46 Hjelm, Max. Max Hjelm: Vill Svenskt Näringsliv verkligen solka det offentliga samtalet?. *Dagens Nyheter*. 2023-07-31. <https://www.dn.se/ledare/max-hjelm-vill-svenskt-naringsliv-verkligen-solka-det-offentliga-samtalet/> (Hämtad 2024-03-12).

47 Synaps. *Lär känna Synaps*. 2024. <https://tankesmedjansynaps.se/om-oss/> (Hämtad 2024-03-12).

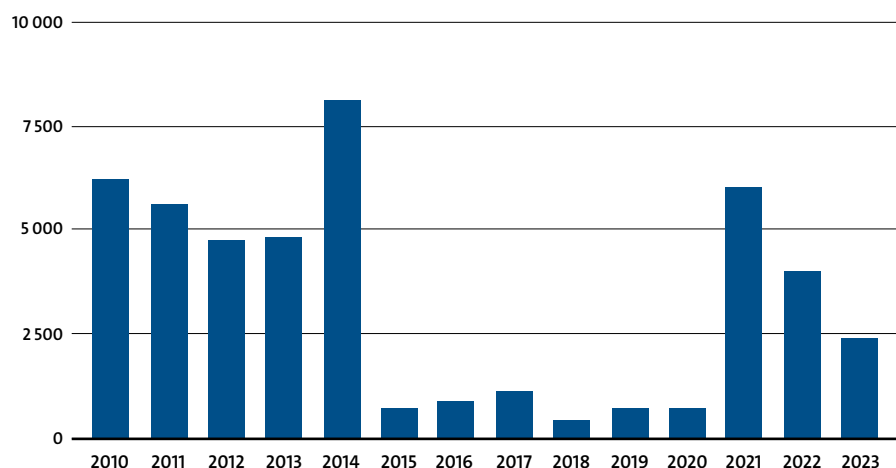
48 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Välkommen till Stiftelsen Fritt Näringsliv*. 2024. <https://frittnaringsliv.se/styrelsen/> (Hämtad 2024-03-12).

49 EPHI. *Ephis vd kommenterar samarbetet med Henrik Jönsson*. 2024. <https://ephi.se/uncategorized/ephis-vd-kommenterar-samarbetet-med-henrik-jonsson-2/> (Hämtad 2024-03-12).

projekt. Vissa år nämns projekten vid namn men i den stora majoriteten av årsredovisningarna är det dolt.

2012 delade Fritt Näringsliv ut totalt 4,8 miljoner kronor till fem externa aktörer⁵⁰. 2013 delade de ut totalt 4,8 miljoner kronor till projekten "Neo, Migro, Devell Borgs, Ratio, FMSE, FRP, Munkhammars minnesfond, valpodd".⁵¹ Valåret 2014 delades 8,1 miljoner kronor ut till projekten "Neo, Ratio, Rödgrön granskning, Ung Liberal, Ecipe, doktorandstudier vid Örebro Universitet, Bubbla och Borgarbrackor". "Rödgrön granskning" är med största sannolikhet kontot "Rödgrön röra".⁵² Ett konto som piskar upp stämningen mot rödgröna politiker. "Borgarbrackor" var en borgerlig idépodcast som drevs av Rebecca Weidmo Uvell. Att finansiera verksamheter man anser är bra är inget dåligt. Men att vanliga medborgare inte får information om vilka agendor och intressen som ligger bakom vissa opinionsbildare och påverkanskampanjer skapar förvirring och sänker trovärdigheten för svensk demokrati.

Medel till externa verksamheter från Stiftelsen (tkr)

Stora minusresultat och stora gåvor från Svenskt Näringsliv

Stiftelsen Fritt Näringsliv har många strängar på sin lyra. De bedriver mycket verksamhet och det är dyrt. 2003 fick stiftelsen 300 miljoner av Svenskt Näringsliv och ytterligare 19,5 miljoner från Näringslivets fond att förvalta. Deras verksamhet går alltid minus och klarar sig inte endast på avkastning från sina ursprungliga 319,5 miljoner kronor. För att upprätthålla verksamheten har

50 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2012-01-01 - 2012-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2013-04-25.

51 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2013-01-01 - 2013-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2014-03-26.

52 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2014-01-01 - 2014-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2015-03-26.

Svenskt Näringsliv fortsatt att finansiera stiftelsen. Följande information har kunnat inhämtas från stiftelsens årsredovisningarna 2010-2023:

- 2012 tillfördes Stiftelsen 20 miljoner i kapital från Svenskt Näringsliv.⁵³
- 2013 tillfördes Stiftelsen 190 miljoner i kapital från Svenskt Näringsliv för att säkra i dess dåvarande form till 2023.⁵⁴
- 2014 tillfördes Stiftelsen 12 miljoner i kapital från Svenskt Näringsliv.⁵⁵
- 2015 tillfördes Stiftelsen 12 miljoner i kapital från Svenskt Näringsliv.⁵⁶
- 2017 tillfördes Stiftelsen 15 miljoner i kapitaltillskott, beskrivs ej hur.⁵⁷
- 2018 tillfördes Stiftelsen 15 miljoner i kapitaltillskott, beskrivs ej hur.⁵⁸
- 2019 tillfördes Stiftelsen 17 miljoner i kapitaltillskott, beskrivs ej hur.⁵⁹
- 2021 tillfördes Stiftelsen 4 miljoner i kapitaltillskott, beskrivs ej hur.⁶⁰
- 2024 januari får Stiftelsen en gåva om 60 miljoner kronor från Svenskt Näringsliv.⁶¹

Diagrammet nedan visar hur Stiftelsens kapital krymper för varje år utom 2013 då Svenskt Näringsliv tillförde 190 miljoner i kapital. ⁶²

53 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2012-01-01 - 2012-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2013-04-11.

54 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2013-01-01 - 2013-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2014-03-26.

55 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2014-01-01 - 2014-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2015-03-26.

56 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2016-06-21.

57 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2017 - 31 december 2017*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2018-03-20.

58 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2018 - 31 december 2018*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2019-03-27.

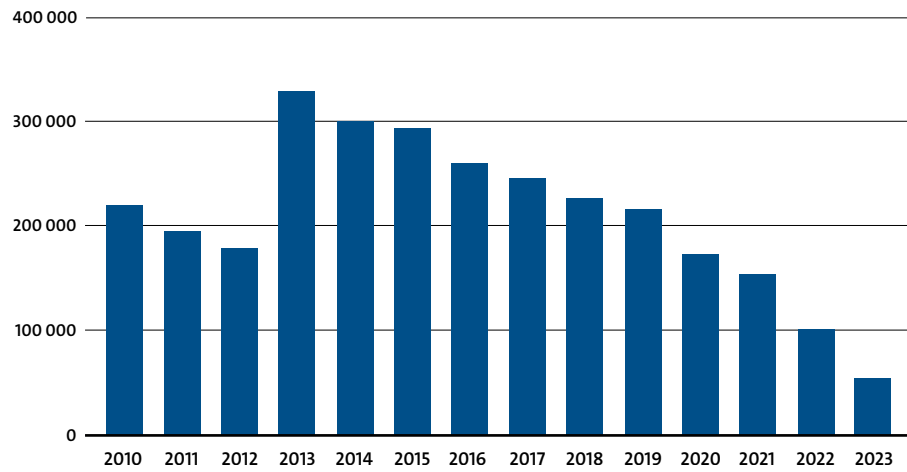
59 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2019 - 31 december 2019*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2020-03-25.

60 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2021 - 31 december 2021*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2022-03-17.

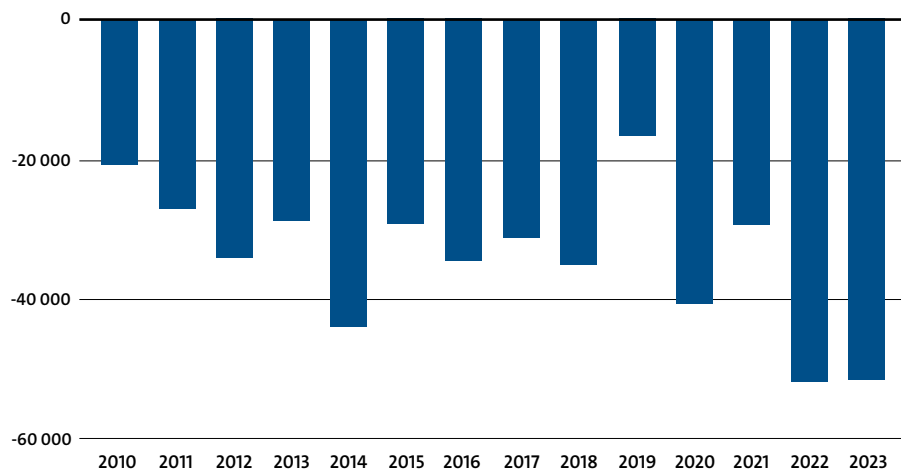
61 Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2023 - 31 december 2023*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2024-03-22.

62 Egna beräkningar utifrån Stiftelsen Fritt Näringslivs årsredovisningar 2010-2022.

Balansomslutning för Stiftelsen Fritt Näringsliv (tkr)

Stiftelsen har några miljoner i omsättning varje år. Det handlar om deltagaravgifter och bokförsäljning, men inga summor som kommer i närheten av att täcka upp för Fritt Näringslivs verksamhetskostnader. De senaste tolv åren har de gått back med över 420 miljoner kronor. Det största minusresultatet skedde år 2023 och landade på över -51 miljoner kronor.⁶³

Årets resultat för Stiftelsen Fritt Näringsliv (tkr)

Stiftelsen Fritt Näringsliv har stor påverkan på svensk politik. De bedriver stor-skalig opinionsbildning, samtidigt som de tränar upp morgondagens toppolitiker

⁶³ Egna beräkningar utifrån Stiftelsen Fritt Näringslivs årsredovisningar 2010-2022.

och debattörer. De är den breda högerens vardagsrum och möjliggör för dolda kontakter mellan lobbyister och högerpolitiker. Att verksamheten finansierar och verkar i det fördolda skadar förtroendet för svensk demokrati och ökar risken för korruption. Sammantaget är denna verksamhet ännu ett exempel på att svensk lagstiftning för stiftelser som sysslar med politik och påverkan måste bli mer transparent.

Nästa avsnitt ger fler exempel på hur Sveriges svaga lagstiftning för politisk påverkan utnyttjas för att kunna ge anonyma bidrag.

EXEMPEL PÅ STIFTELSER OCH FÖRENINGAR SOM FÅR ELLER ERBJUDER ANONYMA BIDRAG

I enlighet med Lag (2018:90) om insyn i finansiering av partier är det förbjudet att lämna anonyma bidrag till partier. Det är däremot inte olagligt att lämna anonyma donationer till organisationer som arbetar med politik och opinionsbildning i annan form. Dessa stiftelser behöver inte heller betala skatt på sitt kapital om de ger pengar till allmännyttiga ändamål såsom politik.⁶⁴ Detta avsnitt beskriver några av dessa verksamheter som åtnjuter förmånerna.

Skattebetalarnas förening

Skattebetalarnas förening bildades 1921 av Marcus Wallenberg som också var ordförande till 1943. Under åren har föreningen anställt många högerprofiler. Sedan 2010 har föreningen utsett en Slöseriombudsman som opinionsbildar om vad organisationen anser är slöseri av skattemedel. Denna position har under åren upptagits av kända profiler såsom Johan Ingerö (2010), Martin Borgs (2012–2014) och Rebecca Weidmo Uvell (2015). Nuvarande ombudsman kommer senast från Fritt Näringslivs nedlagda verksamhet Näringslivets Mediaservice.

På föreningens webbplats välkomnas såväl generellt stöd som stöd för att driva specifika frågor av intresse för donatorn. Donationer från privatpersoner är anonyma liksom medlemskap i föreningen. För företag och organisationer är huvudregeln att bidragen redovisas.⁶⁵

Kommissionen för Skattenytta

Kommissionen för Skattenytta startades av Leif Östling. Han har tidigare varit vd för Scania och ordförande för Svenskt Näringsliv. Kommissionen verksamhet

---

⁶⁴ Skatteverket. *Deklarera och betala skatt i en stiftelse*. 2024. <https://skatteverket.se/foreningar/deklarera/deklareraochbetalaskattienstiftelse.47dald2e118be03f8e4f2b5a.html> (Hämtad: 2024-03-11)

⁶⁵ Skattebetalarnas förening. *Policy gällande extern finansiering*. 2024. <https://skattebetalarna.se/om-oss/finansiering/> (Hämtad 2024-08-07).

är att medarbetare eller utomstående skriver rapporter om offentlig verksamhet som de inte tycker är tillräckligt effektiv. Rapporterna presenteras under ett seminarium, oftast på lobbybyrån Kreab, där Kommissionen också har sitt kontor. Chef för verksamheten är Svenskt Näringslivs tidigare chefsekonom Bettina Kashefi.

På webbplatsen står det: "Kommissionen arbetar fristående från politiska partier och olika intressegrupperingar. Finansiärer är, förutom Leif Östling själv, individer och verksamheter från olika samhällssektorer."⁶⁶ Vilka dessa är beskrivs ej.

Kommissionen må vara liten och relativt ny men har fått mycket uppmärksamhet och på Mediaakademins maktbarometer för genomslag inom ekonomi placerade de sig på sjunde plats.⁶⁷ De har anställt tongivande personer med mycket kontakter, men vem som väljer rapportämne och vem som finansierar är dolt.

The Hans and Barbara Foundation

Hans och Barbara Bergström har gjort sin förmögenhet på äga och sälja av delar av den vinstdrivande friskolan Internationella Engelska Skolan (IES). Deras stiftelse är registrerad i USA där det är starkare lagstiftning kring redovisning för stiftelser.⁶⁸ Expo granskade stiftelsens skattedeklaration och dess bidrag till olika svenska projekt.

Den visade att paret Bergström har gett mediehuset *Kvartal* cirka 2,2 miljoner kronor mellan 2015 och 2019. Paret gav också 219 000 kronor mellan 2020 och 2021 till den antisemitiska och konspiratoriska tidskriften *DSM*. Tidskriften har bland annat skrivit att antalet judar som dödades under förintelsen är överdrivet och att Estoniakatastrofen inte var en olycka.⁶⁹

Stiftelsen har även gett 511 000 kronor till ytterhögersajten *Det Goda Samhället* som startades av Patrik Engellau. Skribent på sidan är också Richard Sörman som i dag också syns i sverigedemokratiska Riks. Sörman har på *Det Goda Samhället* bland annat spridit konspirationsteorin om att det pågår ett folkutbyte.⁷⁰

Debattören Rebecca Weidmo Uvell fick 440 000 kronor av stiftelsen. Mellan 2020 och 2022 skrev hon fyra artiklar till försvar av IES när skolan kritiserades.

66 Kommissionen för skattenytta. *Om oss*. 2024. <https://www.skattenytta.se/om-oss> (Hämtad 2024-03-12).

67 Mediaakademin. Sparbankernas Riksförbund. *Maktbarometern: Ekonomi 2023*. <https://mediaakademin.se/wp-content/uploads/2024/02/Maktbarometern-Ekonomi-2023.pdf> (Hämtad: 2024-08-07).

68 *Studio Expo*. 71. Granskningen av paret Bergström. 2023-09-15. <https://expo.se/podcasts/granskningen-av-paret-bergstrom/>. (Hämtad 2023-05-30).

69 Glaad, Erik. Finansiärerna. *Expo*. #3 2023. Klippan: Expo.

70 Glaad, Erik. Finansiärerna. *Expo*. #3 2023. Klippan: Expo.

Efter att Expo ställt frågor till Hans Bergström över mail om stiftelsens donationer dyker screenshots av korrespondens upp på Weidmo Uvells blogg. Där spekulerar hon om vad granskningen kommer att handla om samt lägger ut uppgifter om en av Expos reportrars bostadsort, familjesituation och tidigare sysselsättning.⁷¹

Stiftelsens årsredovisning för 2023 är nu publik. I den går det att utläsa att Hans och Barbara Bergström fortsätter att ge pengar till Weidmo Uvell samt finansiera Näringslivets mediainstitut genom deras moderbolag Svensk mediegranskning AB.⁷²

Anledningen till varför det går att få fram vad The Hans and Barbara Foundation har finansierat är för att stiftelselagstiftningen i USA är mer transparent än i Sverige. Denna granskning hade inte varit möjlig om stiftelsen hade haft sitt säte i Sverige.⁷³

Ett annat område där paret Bergström är verksamma och där lagstiftningen i USA är hårdare är lobbyism. Mer om denna verksamhet i rapportens nästa avsnitt.

---

71 Glad, Erik. Finansiärerna. *Expo*. #3 2023. Klippan: Expo.

72 Nonprofit Explorer. *Hans and Barbara Foundation*. 2024. <https://projects.propublica.org/nonprofits/organizations/462662377/202421319349103022/full> (Hämtad 2024-08-12).

73 Glad, Erik. Finansiärerna. *Expo*. #3 2023. Klippan: Expo.

Svensk höger och deras finansiärer 2024

REGERINGSKANSLIET

Ulf Kristersson (M)

Statsminister. Marknadschef på Timbro 1995–1998. Gift med Birgitta Ed.

Gunnar Strömmer (M)

Justitieminister. 2002 grundade han Centrum för rättvisa som finansierades av Stiftelsen Fritt Näringsliv. Tidigare projektledare på Timbro.

Siri Stejler (M)

Presschef regeringskansliet. Programchef på Timbro 2016–2019.

Jesper Ahlgren (M)

Statssekreterare på finansdepartementet. Chefsekonom för Moderaterna 2016–2022. Chefsekonom för Timbro 2015–2016.

Johan Jakobsson (L)

Statssekreterare till Ulf Kristersson. Kommunikationschef Svenskt Näringsliv 2020–2021, under samma tid satt han i styrelsen för Stiftelsen Fritt Näringsliv. Vice Sverigechef lobbybyrån Kreab 2006–2009 och grundare av Nordic Public Affairs 2010–2020. Partisekreterare för Liberalerna 2002–2006, avgick pga dataintrång hos (S).

Anders Hall (M)

Statssekreterare hos migrationsministern. Tidigare lobbyist på Kreab.

Andreas Arvidsson (L)

Stabschef på utbildningsdepartementet. Tidigare Public Affairs Manager på Friskolornas riksförbund.

Lotta Edholm (L)

Skolminister. Dessförinnan styrelseledamot för den vinstdrivande skolkoncernen Tellusgruppen.

VÄLFÄRDSBOLAG

Vinstdrivande koncerner inom t.ex skola, sjukvård m.m.

Hans och Barbara Bergström

Grundare av den vinstdrivande skolkoncernen Internationella Engelska Skolan. Avslöjades 2022 av EXPO för att ha finansierat antisemitiska tidskrifter samt högerdebattören Rebecca Weidmo Uvell genom sin amerikanska stiftelse.

FOTO: FACEBOOK

Alexandra Ivanov Hökmark (M)

Vice vd Stiftelsen Fritt Näringsliv/Timbro. Tidigare stabschef hos Ulf Kristersson på regeringskansliet.

PM Nilsson (M)

Vd Stiftelsen Fritt Näringsliv/Timbro. Statssekreterare till statsministern 2022–2023, fick avgå efter att det framkommit att han tjuvfiskat ål. Tidigare ledarskribent på Dagens Industri.

LOBBYISTBYRÅER

Företag som specialiserar sig på lobbyism såsom Kreab och Nordic Public Affairs.

FOTO: ALEXANDER MAHMOUD/TT

MODERATERNA

Martin Borgs (M)

Biträdande partisekreterare och kommunikationsansvar på Moderaterna sedan 2017. Manager på Timbro 2005–2006. Tidigare Slöseriombudsman på Skattebetalarnas förening.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Fredrik Reinfeldt (M)
Ledamot i Svenskt Näringslivs styrelse.
Tidigare statsminister.

Karin Johansson (KD)
Vice vd Svenskt Näringsliv och styrelseledamot i Stiftelsen Fritt Näringsliv. Tidigare statssekreterare till Göran Hägglund. Gift med Per Egon Johansson som grundat den vinstdrivande skolkoncernen Raul Wallenbergskolan.

FRITT NÄRINGSLIV TIMBRO

Birgitta Ed (M)
Präst. Tidigare styrelseledamot i Stiftelsen Fritt Näringsliv. Drivit lobbybyrå, sitter i styrelsen för en friskola och äger en herrgård med en lobbyist och ledare inom en vinstdrivande friskolekoncern. Är gift med Ulf Kristersson.

Marie Söderqvist
Styrelseledamot Stiftelsen Fritt Näringsliv och vd för folkhälso-tankesmedjan EPHI. Driver bolag med debattören Henrik Jönsson.

Peje Emilsson (M)
Ägare av en vinstdrivande skolkoncern och lobbybyrån Kreab. Tidigare styrelseledamot för Stiftelsen Fritt Näringsliv. Varit medlem i Moderaterna sedan 1961.

EPHI

Folkhälso-tankesmedja finansierad av Fritt Näringsliv.

Christofer Fjellner (M)
Oppositionsråd i Stockholm. Tidigare Europaparlamentariker. Grundare av folkhälso-tankesmedjan EPHI.

FINANSIERING AV DOLDA PROJEKT

Philip Syrén (M)
Slöseriombudsman på Skattebetalarnas förening sedan 2024. Tidigare Näringslivets Media-service hos Stiftelsen Fritt Näringsliv/Timbro. Satt tidigare i kommunfullmäktige för Moderaterna. Talat på Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism utbildningar.

Marcus Uvell
Lobbyist på Nordic Public Affairs. Tidigare vd för Stiftelsen Fritt Näringsliv/Timbro 2010–2014. Sverigechef för Kreab 2014–2015. Satt i Moderaternas eftervalsanalysgrupp 2006. Talat på Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism utbildningar. Gift med Rebecca Weidmo Uvell.

SYNAPS

Välfärdstankesmedja finansierad av Fritt Näringsliv.

Gustaf Drouge (M)
Chef på välfärdstankesmedjan Synaps som finansierad av Stiftelsen Fritt Näringsliv. Tidigare kanslichef hos Moderaterna i Region Stockholm 2017–2023.

FOTO: FACEBOOK

SVERIGEDEMOKRATERNA

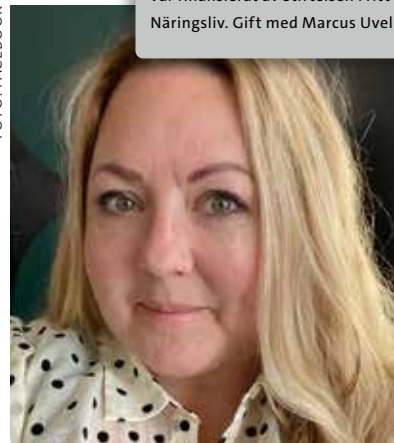
Mattias Karlsson (SD)
Riksdagsledamot för Sverigedemokraterna och ordförande för Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. Ses som partiets chefsideolog.

INSAMLINGSTIFTELSEN FÖR SVENSK KONSERVATISM TANKESMEDJAN OIKOS

FINANSIERING AV DOLDA PROJEKT

Rebecca Weidmo Uvell
Driver en blogg som delfinansieras av Hans och Barbara Bergström. Slöseriombudsman 2015. Riksdagskandidat för Moderaterna 2022. Drivit podd med Sverigedemokraternas Tankesmedja Oikos samt skrivit rapport. Marknadschef på Magasin Neo 2006–2008 som var finansierat av Stiftelsen Fritt Näringsliv. Gift med Marcus Uvell.

FOTO: FACEBOOK

PERSONLIGA KONTAKTER, LOBBYISTER OCH DEN BRISTANDE INSYNYN

I rapportens tidigare delar har högerpartiernas relation till Svenskt Näringsliv samt stiftelser såsom Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism och Fritt Näringsliv beskrivits. En del av deras verksamhet går ut på att samla högersfären. Stiftelserna samlar in pengar till tankesmedjor som genom verksamhet möjliggör för politiken och näringslivet att samtala ostört. Fritt Näringslivs tankesmedja Timbro arrangerar bland annat Onsdagsmötena och konferenser där toppar från partierna, näringslivet och lobbybyråerna socialiserar.⁷⁴

Lobbyismen handlar om att påverka

Målet kan vara att få igenom förslag eller påverka pågående utredningar. Många företag, fackförbund och intresseorganisationer har politiska ambitioner. Skillnaderna mellan dessa verksamheter när det kommer till lobbyism handlar om transparens.

Det är offentlig information att ordförande för LO och IF Metall sitter i Socialdemokraternas verkställande utskott. Men under rådande lagstiftning går det inte att få fram vilka politiker som har haft vilka möten med lobbyister. Det är inte heller offentligt vilka intressen som lobbyisterna arbetar för eller hur mycket de får betalt.

Lobbybyråer är företag som specialiserar sig på påverkansarbete. Verksamheten är inget nytt fenomen men har vuxit som industri de senaste decennierna. I dag väljer många politiker och tjänstemän att bli lobbyister efter partipolitiken.

---

⁷⁴ Karlsson, Max V- Söderin, Egil. 304 maktbavare inbjudna till Onsdagsmötet – Här är hela listan. *Dagens ETC*. 2023-05-17. <https://www.etc.se/inrikes/304-maktbavare-inbjudna-till-onsdagsmoetet-haer-aer-hela-listan> (Hämtad 2024-03-12).

Detta gäller för alla partier, dock är det mest vanligt för den högra sidan av politiken.⁷⁵

Starka kopplingar mellan partipolitiken och lobbybyråer kan leda till anmärkningsvärda situationer. 2020 avslöjades det att Liberalernas dåvarande partiledare Nyamko Sabuni tagit reformförslag direkt från en lobbybyrå och dess kund Scania. Ledande konsult för projektet var den tidigare liberala partisekreteraren Johan Jakobsson.⁷⁶ Han gick senare vidare till Svenskt Näringsliv och styrelsen för Stiftelsen Fritt Näringsliv. I dag arbetar Jakobsson som statssekreterare till statsministern Ulf Kristersson.⁷⁷

Bland Tidöregeringens statssekreterare finns det ett antal personer som har arbetat på lobbybyråer. Dessa inkluderar kända företag såsom Kreab och Diplomat Communications⁷⁸ samt intresseorganisationer som Friskolornas riksförbund⁷⁹. Självaste skolministern kommer senast från den vinstdrivande friskolekoncernen Tellus⁸⁰.

Lobbyism regleras hårdare internationellt

Brüssel är en av världens mest lobbyisttåta städer. Men för att vara verksam lobbyist inom EU måste man vara registrerad som det.⁸¹ I USA måste lobbyister förmedla vilka kunder de representerar, vilka frågor de arbetar med och hur mycket de får betalt⁸².

Lobbybyråer i Sverige har stängda klientlistor. Vilka som betalar dem och på vems uppdrag de lobbar för är hemligt. Denna avsaknad av transparens skadar Sveriges parlamentariska system och leder till ett misstänkliggörande av hela demokratin samt ökar risken för korrupktion.

75 Sundling, Johan. Fjärde statsmakten växer - här är politikerna som blivit PR-konsulter. *Dagens Samhälle*. 2022-03-23. <https://www.dagenssamhalle.se/styrning-och-beslut/demokrati/fjarde-statsmakten-vaxer-har-ar-politikerna-som-bli-vit-pr-konsulter/>

76 Reuterskiöld, Annie. Så tog lobbyister makten över Liberalernas agenda. *SvD*. 2020-05-06. <https://www.svd.se/a/awxEp2/sa-tog-lobbyister-makten-over-liberalernas-agenda> (Hämtad 2024-08-07)

77 Larsson, Lars. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Q75ggV/han-ska-hjalpa-kristersson-med-berattelsen>. 2022-12-23. (Hämtad: 2024-08-15)

78 Sadikovic, Adrian. Här är de tidigare lobbyisterna som intagit regeringskansliet. *Dagens Nyheter*. 2022-10-27. <https://www.dn.se/sverige/har-ar-de-tidigare-lobbyisterna-som-intagit-regeringskansliet/>. (Hämtad: 2024-08-15)

79 Altinget. Andreas Arvidsson. *Altinget*. <https://www.altinget.se/person/andreas-arvidsson>. Altinget. 2024. (Hämtad: 2024-08-15)

80 Svt Nyheter Stockholm. Lotta Edholm satt i styrelsen för Tellusgruppen – medan barnen i skolan gick hungriga. *Svt Nyheter*. 2021-07-21. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/lotta-edholm-satt-i-styrelsen-for-tellusgruppen>. (Hämtad: 2024-08-15)

81 Europaparlamentet. *Lobbygrupper och öppenhet*. Europaparlamentet. 2024. <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/sv/transparency/lobby-groups>. (Hämtad: 2024-08-15)

82 Lobbying Disclosure. *Lobbying Disclosure Act Guidance*. Office of the clerk - U.S. House of representatives. 2021-02-28. https://lobbyingdisclosure.house.gov/amended_ida_guide.html#section4. (Hämtad: 2024-08-15)

REFORMER

Denna rapport har visat på de brister som finns i Sveriges demokratiska system när det kommer till finansiering och opinionsbildning. Anonyma donationer till politiska partier är förbjudna i Sverige, men inte till stiftelser och föreningar. Detta skapar ett hål i lagstiftningen som toppolitiker är villiga att använda. Vilka organisationerna därefter finansierar är också svårt att ta del av liksom dess årsredovisningar. Utöver det är lobbyverksamhet i Sverige oreglerad vilket den inte är i USA och EU. Hemlighetsmakeriet ökar risken för korruption och sänker trovärdigheten för demokratin.

För att stärka demokratin behöver transparensen öka. Därför föreslår denna rapport:

Stiftelser

- Krav på insyn i stiftelser som ägnar sig åt opinionsbildning eller stöd till politiska partier eller andra opinionsbildande entiteter, samt tydlig redovisning av bidrag till sådana verksamheter.
- Beskattning av stiftelsers utbetalningar till opinionsbildande verksamhet, med syfte att bekosta nödvändig myndighetsutövning och kontroll (ev. helt ny myndighet, se nedan).
- Ta bort skatteundantage för stiftelser som använder sina inkomster i politiskt syfte.
- Krav på Länsstyrelserna att publicera stiftelsernas årsredovisningar på sin webbplats digitalt sökbara, samt redovisa balansomslutning, utbetalningar, mottagare.

Lobbyism

- Införa ett lobbyregister och redovisningsplikt för kontakter med lobbyister.
- Inför krav på öppna klientlistor för PR-byråer och lobbyföretag. Alla klienter som byråerna har ska redovisas öppet.
- Striktare karens- och övergångsregler för de som går mellan politiken och näringsliv, särskilt sådant som är offentligt finansierat som skol- och vård-företag.

- Öppen redovisning av övergångar mellan politiken, näringslivet eller branschorganisationer.

Myndighet

- En ny myndighet, *Myndigheten för transparent partifinansiering och samhällspåverkan*, tar över och samlar vissa uppgifter från Kammarkollegiet och Länsstyrelserna, redovisar stiftelsers opinionsbildning, håller lobbyregister m.m.

REFERENSER

- Alskog, Johanna. Timbro ska satsa på miljö och klimat – igen. *Altinget*. 2024-01-31. <https://www.alinget.se/nyttomnamn/timbroska-satsa-paa-miljo-och-klimat-igen> (Hämtad 2024-03-12).
- Altinget. Andreas Arvidsson. *Altinget*. 2024. <https://www.alinget.se/person/andreas-arvidsson>. (Hämtad: 2024-08-15)
- Björkman, Fredrik. SD-toppens tankesmedja smygstartar – får bidrag från näringslivet: "Välrenommerade entreprenörer". *Dagens industri*. 2023-03-18. <https://www.di.se/nyheter/sd-toppens-tankesmedja-smygstartar-far-bidrag-fran-naringslivet-valrenommerade-entreprenorer/> (Hämtad 2024-08-07).
- EPHI. *Ephis vd kommenterar samarbetet med Henrik Jönsson*. 2024. <https://ephi.se/unccategorized/ephis-vd-kommenterar-samarbetet-med-henrik-jonsson-2/> (Hämtad 2024-03-12).
- Europaparlamentet. *Lobbygrupper och öppenhet*. Europaparlamentet. 2024. <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/sv/transparency/lobby-groups>. (Hämtad: 2024-08-15)
- Exner, Andreas. "ST29 – Det finns ingen sådan sak som en bra skatt". I *Besvarade partimotioner – LD 2023*. Sverigedemokraterna. Sid 102.
- Forssell, Johan. *Redovisning av lokalt partistöd för år 2022 Moderaterna i Stockholms Stad*. Stockholm: Moderaterna i Stockholm Stad. <https://edokmeetings.stockholm.se/welcome-sv/namnder-styrelser/kommunfullmaktige/mote-2023-10-16/agenda/redovisning-av-kommunalt-partistod-och-granskningsrapport-2022-moderaterna-gdpr-versionpdf?downloadMode=open>
- Fyrk, Johan. Experter varnade – nu får högerextrema anonyma bidrag. *Dagens Nyheter*. 2022-08-24. <https://www.dn.se/sverige/expertesvarnade-nu-far-hogerextrema-anonyma-bidrag/> (Hämtad: 2024-08-06)
- Glaad, Erik. *Finansiärerna. Expo. #3 2023*. Klippan: Expo.
- Hjelm, Max. Max Hjelm: Vill Svenskt Näringsliv verkligen solka det offentliga samtalet?. *Dagens Nyheter*. 2023-07-31. <https://www.dn.se/ledare/max-hjelm-vill-svenskt-naringsliv-verkligen-solka-det-offentliga-samtalet/> (Hämtad 2024-03-12).
- Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. "Upprop Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism". I *Till Länsstyrelsen i Stockholms län. Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism*. 2020.
- Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. *Årsredovisning för Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism 802481-4512 – Räkenskapsåret 2020*. Stockholm: Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism, 2021.

- Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. *Årsredovisning för Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism 802481-4512 – Räkenskapsåret 2021*. Stockholm: Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism, 2022.
- Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism. *Årsredovisning för Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism 802481-4512 – Räkenskapsåret 2022*. Stockholm: Insamlingsstiftelsen för svensk konservatism, 2023.
- Kalla fakta. Avslöjar: SD-toppens stiftelse tog emot miljoner i hemliga bidrag. TV4. 2022-10-05.
<https://www.tv4.se/artikel/36q921Gi05AS2NIZ0EwuQh/avsloejar-sd-toppens-stiftelse-tog-emot-miljoner-i-hemliga-bidrag> (Hämtad: 2024-08-07)
- Kalla fakta. Partiernas hemliga pengar (TV-program). Stockholm: TV4. 2022.
<https://www.tv4.se/artikel/624tJ2ZkFGPLYa0pgwMeDl/haer-ger-m-s-partisekreterare-tips-pa-hur-givaren-kan-kringga-lagen>
- Kalla fakta. SD betalar stiftelse bakom höger-radikalt manifest – i hemlighet. TV4. 2023-03-28.
<https://www.tv4.se/artikel/3qy58iyPBnYKUz0bstKgpg/sd-betalar-stiftelse-bakom-hoegerradikalt-manifest-i-hemlighet> (Hämtad: 2024-08-07)
- Kammarkollegiet. Hämta ut redovisade intäkter från politiska aktörer. *Kammarkollegiet*. 2024-02-07.
<https://www.kammarkollegiet.se/vara-tjanster/insyn-i-partiers-finansiering/hitta-statistik-pa-redovisade-intakter/intaktsredovisningar-politiska-aktorer-2018-och-framat> (2024-03-06)
- Kammarkollegiet. Moderata Samlingspartiet Riksorganisationen (M). *Kammarkollegiet*. 2024-02-07.
<https://www.kammarkollegiet.se/vara-tjanster/insyn-i-partiers-finansiering/hitta-statistik-pa-redovisade-intakter/intaktsredovisningar-politiska-aktorer-2018-och-framat/redovisning?id=70> (2024-03-06)
- Kammarkollegiet. Sverigedemokraterna. *Kammarkollegiet*. 2024-02-07.
<https://www.kammarkollegiet.se/vara-tjanster/insyn-i-partiers-finansiering/hitta-statistik-pa-redovisade-intakter/intaktsredovisningar-politiska-aktorer-2018-och-framat/redovisning?id=71> (2024-03-06)
- Kammarkollegiet. Sverigedemokraterna. *Kammarkollegiet*. 2024-02-07.
<https://www.kammarkollegiet.se/vara-tjanster/insyn-i-partiers-finansiering/hitta-statistik-pa-redovisade-intakter/intaktsredovisningar-politiska-aktorer-2018-och-framat/redovisning?id=71> (2024-03-06)
- Kammarkollegiet. Moderata Samlingspartiet Riksorganisationen (M). *Kammarkollegiet*. 2024-02-07.
<https://www.kammarkollegiet.se/vara-tjanster/insyn-i-partiers-finansiering/hitta-statistik-pa-redovisade-intakter/intaktsredovisningar-politiska-aktorer-2018-och-framat/redovisning?id=70> (2024-03-06)
- Karlsson, Max V. Källor inifrån: Så jobbar näringslivets hemliga lobbygrupp. *Dagens ETC*. 2023-08-09.
<https://www.etc.se/ekonomi/kaellor-inifraan-saa-jobbar-naeringslivets-hemliga-lobbygrupp> (Hämtad 2024-03-12).
- Karlsson, Max V. Det här är näringslivets hemliga kampanj – hetsar mot MP och regeringen. *Dagens ETC*. 2022-02-11.
<https://www.etc.se/inrikes/det-haer-aer-naeringslivets-hemliga-kampanj-hetsar-mot-mp-och-regeringen> (Hämtad 2024-03-19).
- Karlsson, Max V- Söderin, Egil. 304 makthavare inbjudna till Onsdagsmötet – Här är hela listan. *Dagens ETC*. 2023-05-17.
<https://www.etc.se/inrikes/304-makthavare-inbjudna-till-onsdagsmoetet-haer-aer-hela-listan> (Hämtad 2024-03-12).

- Karlsson, Max V. Så slussar SD stora belopp till den konservativa studentgruppen. *Dagens ETC*. 2023-03-18. <https://www.etc.se/inrikes/saa-slussar-sd-stora-belopp-till-den-konservativa-studentgruppen> (Hämtad 2024-02-07).
- Karlsson, Max V. Timbro efter avslöjandet: "Ingen spionverksamhet". *Dagens ETC*. 2023-08-09. <https://www.etc.se/ekonomi/timbro-efter-avsloejandet-ingen-spionverksamhet> (Hämtad 2024-03-12).
- Kommissionen för skattenytta. *Om oss*. 2024. <https://www.skattenytta.se/om-oss> (Hämtad 2024-03-12).
- Larsson, Lars. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Q75ggV/han-ska-hjalpa-kris-tersson-med-berattelsen>. 2022-12-23. (Hämtad: 2024-08-15)
- Lobbying Disclosure. *Lobbying Disclosure Act Guidance*. Office of the clerk – U.S. House of representatives. 2021-02-28. https://lobbyingdisclosure.house.gov/amended_lda_guide.html#section4. (Hämtad: 2024-08-15)
- Lund, Robert. "ST28 – Sänk avgiften till valfonden". I *Besvarade partimotioner - LD* 2023. Sverigedemokraterna. Sid 100.
- Medieakademin. Sparbankernas Riksförbund. *Maktbarometern: Ekonomi 2023*. <https://medieakademin.se/wp-content/uploads/2024/02/Maktbarometern-Ekonomi-2023.pdf> (Hämtad: 2024-08-07)
- Moderaterna. "Bilaga – stadgar för moderata samlingspartiet". I *Partistämman 2023 – Propositioner*. Moderaterna. Sid 298.
- Moderaterna. "Bilaga – stadgar för moderata samlingspartiet". I *Partistämman 2023 – Propositioner*. Moderaterna. Sid 294.
- Moderaterna. "Bilaga – stadgar för moderata samlingspartiet". I *Partistämman 2023 – Propositioner*. Moderaterna. Sid 298.
- Nonprofit Explorer. *Hans and Barbara Foundation*. 2024. <https://projects.propublica.org/nonprofits/organizations/462662377/202421319349103022/full> (Hämtad 2024-08-12).
- Nesser, Johannes. Mats Olin tar över Näringslivets medieinstitut. *Journalisten*. 2021-01-28. <https://www.journalisten.se/nyheter/mats-olin-tar-over-naringslivets-medieinstitut/> (Hämtad 2024-03-19).
- Nyberg, Tomas. Beslut togs om SD Borlänges partistöd – "Olika svar". *Dala-demokraten*. 2023-05-24. <https://www.dalademokraten.se/2023-05-24/beslut-togs-om-sd-borlanges-partistod--olika-svar> (Hämtad 2024-02-06)
- Oikos. *Rapportsläpp 20 mars*. 2024-03-13. <https://www.oikos.se/17/158/rapportslapp-20-mars/> (Hämtad: 2024-08-07)
- Oikos. *Välkommen till Illustra*. 2024. <https://www.oikos.se/17/157/illustra/> (Hämtad: 2024-08-15).
- Omni. Fyrk, Johan. Högerpolitiker i Europa får ryska pengar via nyhetssajt. *Omni*. <https://omni.se/t/voice-of-europe-harvan/1cc6b135-bc88-4df6-9068-b7b7498eaa35> (Hämtad: 2024-08-06)
- Reuterskiöld, Annie. Så tog lobbyister makten över Liberalernas agenda. *SvD*. 2020-05-06. <https://www.svd.se/a/awxEp2/sa-tog-lobbyister-makten-over-liberalernas-agenda> (Hämtad 2024-08-07)
- Sadikovic, Adrian. Här är de tidigare lobbyisterna som intagit regeringskansliet. *Dagens Nyheter*. 2022-10-27. <https://www.dn.se/sverige/har-ar-de-tidigare-lobbyisterna-som-intagit-regeringskansliet/>. (Hämtad: 2024-08-15)
- SFS nr: 2007:725. *Kommunallag* (2017:725)

- Sjöberg, Hannes. Skamligt att näringslivet finansierar en trollfabrik. *Uppsala Nya Tidning*. 2023-07-17. <https://unt.se/ledare/kronika/artikel/skamligt-att-naringslivet-finansierar-en-trollfabrik/lwx6qx1j> (Hämtad 2024-03-12).
- Skattebetalarnas förening. *Policy gällande extern finansiering*. 2024. <https://skattebetalarna.se/om-oss/finansiering/> (Hämtad 2024-03-11).
- Skatteverket. *Deklarera och betala skatt i en stiftelse*. 2024. <https://skatteverket.se/foreningar/deklarera/deklareraochbetalaskattienstiftelse.47da1d2e118be03f8e4f-2b5a.html> (Hämtad: 2024-03-11)
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Protokoll 1 / 2003*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2003.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Stiftelseförordnande*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2003.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen*. 2024. <https://frittnaringsliv.se/styrelsen/> (Hämtad 2024-03-12).
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Utdrag från Styrelsesammanträde den 3 juni 2004*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2004.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Välkommen till Stiftelsen Fritt Näringsliv*. 2024. <https://frittnaringsliv.se/styrelsen/> (Hämtad 2024-03-12).
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2010-01-01 - 2010-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2010-05-03.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2011-01-01 - 2011-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2012-05-09.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2012-01-01 - 2012-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2013-04-25.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2013-01-01 - 2013-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2014-03-26.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2014-01-01 - 2014-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2015-03-26.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Årsredovisning för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2016-06-21.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2017 - 31 december 2017*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2018-03-20.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2018 - 31 december 2018*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2019-03-27.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2019 - 31 december 2019*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2020-03-25.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2021 - 31 december 2021*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2022-03-17.
- Stiftelsen Fritt Näringsliv. *Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Fritt Näringsliv Org nr 802412-9374 får härmed avge Årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari 2023 - 31 december 2023*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2024-03-12.
- Stiftelsekonferensen. *Stiftelsekonferensen 2023 Laptops & lederhosen 22-24/11*. 2023.

- Studio Expo. 71. Granskningen av paret Bergström. 2023-09-15. <https://expo.se/podcasts/granskningen-av-paret-bergstrom/>. (Hämtad 2023-05-30).
- Sundling, Johan. Fjärde statsmakten växer – här är politikerna som blivit PR-konsulter. *Dagens Samhälle*. 2022-03-23. <https://www.dagensamhalle.se/styrning-och-beslut/demokrati/fjarde-statsmakten-vaxer-har-ar-politikerna-som-blivit-pr-konsulter/>
- Sverigedemokraterna. *Partistadgar 2023*. Västerås: Sverigedemokraterna. Sid 43-44.
- Svenska Nyhetsbyrån. Om oss. Svenska Nyhetsbyrån. <https://www.snb.se/om-oss/> (Hämtad 2024-03-12).
- Svenskt Näringsliv. *Styrelsen för Stiftelsen Fritt Näringsliv*. Stockholm: Stiftelsen Fritt Näringsliv, 2004-03-26.
- Svenskt Näringsliv. *Styrelsen för Stiftelsen Fritt Näringsliv*. Stockholm: Svenskt Näringsliv, 2006.
- Svenskt Näringsliv. *Årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2023-01-01 - 2023-12-31*. Stockholm: Svenskt Näringsliv. https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/72skyn_arsredovisning_2023_webbpdf_1215346.html/Arsredovisning_2023_webb.pdf (Hämtad 2024-08-05)
- Svt Nyheter Stockholm. Lotta Edholm satt i styrelsen för Tellusgruppen – medan barnen i skolan gick hungriga. *Svt Nyheter*. 2021-07-21. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/lotta-edholm-satt-i-styrelsen-for-tellusgruppen>. (Hämtad: 2024-08-15)
- Synaps. *Lär känna Synaps*. 2024. <https://tankesmedjansynaps.se/om-oss/> (Hämtad 2024-03-12).
- Söderin, Egil. Borgström, Anton. Lindsten, Jan. Så köpte oljejätten Exxon inflytande över Moderaternas miljöpolitik. *Dagens ETC*. 2024-06-04. <https://www.etc.se/story/saa-koepte-oljejaetten-exxon-inflytande-oever-moderaternas-miljoepolitik> (Hämtad 2024-08-06).
- Westerberg, Rikard. *Socialists at the gate – Swedish business and the defense of free enterprise, 1950-1985*. Diss., Handelshögskolan i Stockholm. 2020.

Tankesmedjan

Tiden vill stimulera progressiv debatt kring de avgörande utmaningar som samhället står inför: klimatomställning, trygghet i förändring och minskad ojämlikhet.

Tankesmedjan Tiden vill visa att det är möjligt att driva progressiv politik i en tid som är både globaliserad och lokal. Vi vill visa att en sådan politik varken behöver vara dogmatisk, låst vid sin historia eller ett resultat av kortsiktiga kampanjstrategier och triangulering.

Vi deltar i den politiska debatten, analyserar samhällsproblem, tar fram rapporter med reformförslag och ordnar seminarier.

Tankesmedjan Tiden ger även ut den socialdemokratiska idétidskriften Tiden.

tankesmedjan
TIDEN